

Historie hlubinného dobývání v oblasti bývalého lomu Chabařovice

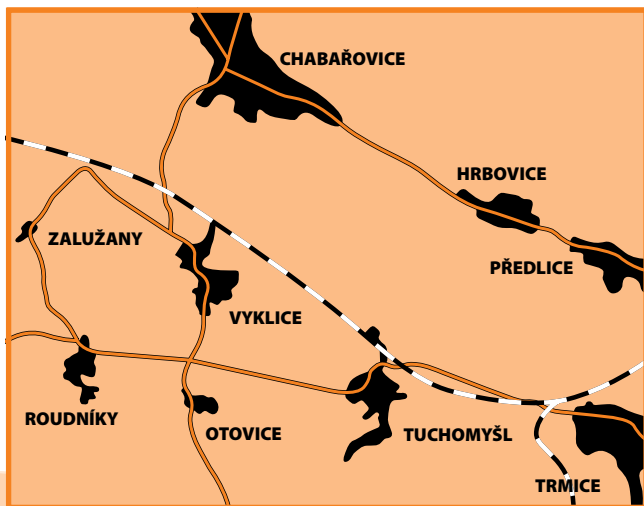
Za počátek rozvoje hlubinného dobývání lze považovat rok 1796, kdy začali pro svou potřebu dolovat a využívat uhlí obyvatelé Trmice. Uhlí bylo těženo v nehlubokých jámách s primitivním rumpálovým zařízením a párem koní s povozem. Na dolování se podílela většinou celá rodina a těžilo se převážně v zimním období po sklizních, kdy byl o uhlí největší zájem. V té době uhlí ještě nepatřilo mezi vyhrazené nerosty, tzn. nebylo ve vlastnictví státu a ten jeho využití nijak nelimitoval.

Postupem doby získávali rozhodující vliv v uhelném podnikání kapitálově silní těžaři a později zejména společnosti, které mohly vytvořit pro vlastní provoz dolu potřebné technické vybavení, a tím získávat kvalitnější druhy uhlí. Toto uhlí bylo uloženo ve větších hloubkách a pod hladinou spodních vod.

Tyto okolnosti daly základ vzniku skutečných hlubinných dolů v oblasti těžby pozdějšího lomu Chabařovice, byly to zejména tyto doly: Důl Milada I. založený hrabětem Westphalem roku 1869 ve Vyklicích, důl Milada II., taktéž založen hrabětem Westphalem v roce 1884 v Chabařovicích společně s doly Doblhoff, Barbora, Julie, Neuhoftnung (Nová naděje) a Petri. Dále Důl Albert (později Prokop Holý), který založil v roce 1870 hrabě Albert Nostic na katastru Tuchomyšle. Z dalších dolů stojí za zmínku také důl Marie Antonie založený hrabětem Nosticem v Roudníkách a důl Felix Waldemar, založený na katastru obce Hrbovice u silnice do Chabařovic.

Po druhé světové válce se i v této části uhelného revíru prosazovala nová technologie dobývání zajišťující větší vydobytí uhelných zásob z větších hloubek. Vznikají povrchové lomy a hlubinné doly postupně zanikají. K tomuto způsobu těžby přešel i nově založený lom 5. květen, který v 50. letech 20. století nahradil těžbu z dolu Elisabeth.

Počátkem 70. let 20. století se rozhodovalo, zda pokračovat v těžbě rozvojem lomu Barbora III, který byl pokračovatelem lomu 5. květen, nebo přejít na velkstrojovou koncepci a pokračovat otevřením lomu Chabařovice. S konečnou platností se o variantě výstavby lomu Chabařovice rozhodlo, jelikož v té době docházelo k vyuhlení zásob v lomu Antonín Zápotocký v Úžíně.

Komplexní revitalizace území v rámci zahlazování následků hornické činnosti

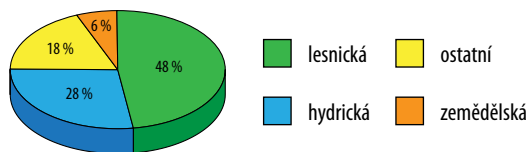
Lokalita bývalého hnědouhelného lomu Chabařovice se nachází v nejvýchodnější části severočeské hnědouhelné pánve v těsné blízkosti měst Ústí nad Labem, Chabařovice a Trmice. Území je součástí Chabařovické pánve, představující tektonickou sníženinu mezi Krušnými horami a Českým středohořím. Těžba hnědého uhlí zde byla ukončena v roce 1997 na základě usnesení vlády č. 331/91 a usnesení vlády č. 444/91. Od roku 1996 jsou zde realizovány rekultivační činnosti pro obnovu krajiny v rámci zahlazování následků hornické činnosti jako „komplexní revitalizace území dotčeného těžební činností Palivového kombinátu Ústí, s. p.“

V rámci Plánu likvidace bylo rozhodnuto, že bude zrealizována tzv. „mokrá varianta“ obnovy území. Jejím základem je hydrický způsob rekultivace, což znamená zatopení zbytkové jámy vodou a vytvoření jezera o rozloze cca 250 ha. U takto vybudovaného jezera se předpokládá jeho mnohostranné využití, pro rekreaci, sport, sportovní rybolov. Velmi významná bude jeho funkce ekologická, krajinně estetická, především potom při spojení rekultivovaného území lomu a výsypke s okolní těžbou nenarušenou krajinou.

Dne 14. 4. 1999 byl Ministerstvem životního prostředí ČR schválen „Generel rekultivací do ukončení komplexní revitalizace území dotčeného těžební činností Palivového kombinátu Ústí, s. p.“ (aktualizace červenec 2004), zpracovaný jako zvláštní část plánu sanace a rekultivace.

V současné době jsou rekultivace ve fázi postupného ukončování. Celkové revitalizační a rekultivační práce jsou realizovány na ploše 1457 ha a zahrnují provedení terénních úprav, vybudování odvodňovacích příkopů, vybudování přístupových cest, biologickou rekultivaci - lesnickou, zemědělskou, ostatní (zatravnění), hydrickou rekultivaci - nádrže, hlavní objekt vzniklý v rámci hydrické rekultivace je jezero Milada. Východní, západní a severní část svahů přiléhající k jezeru je zalesněna a bude umožňovat i rozptýlenou rekreaci. Jižní část území bude plnit především ekologickou funkci.

Rekultivace v lokalitě jezera Milada

Parametry jezera Milada	
Nadmořská výška hladiny	145,70 m.n.m.
Plocha	252,2 ha
Objem	34 854 000 m ³
Průměrná hloubka	15,5 m
Maximální hloubka	24,7 m
Obvod břehové linie	9 011 m
Maximální šířka v podélném směru	3 224 m
Maximální šířka v příčném směru	1 311 m
Ukončení napouštění	8. 8. 2010

Naučná stezka jezero Milada

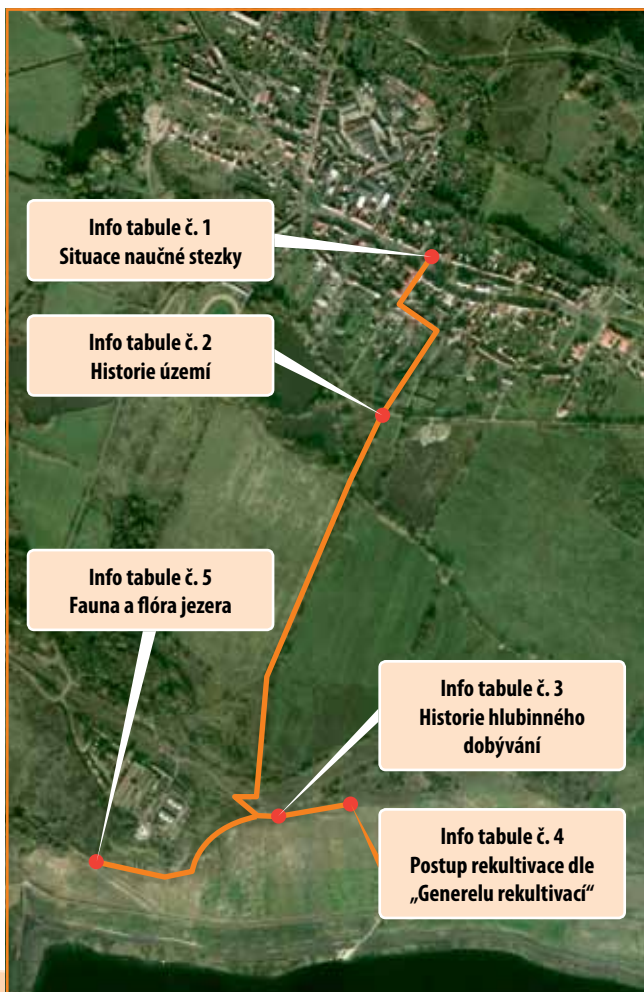
Naučná stezka jezero Milada

Naučná stezka byla otevřena na podzim 2013. Naučná stezka začíná v Chabařovicích na Husově náměstí, pokračuje kolem hřbitova lipovou alejí k zasypané těžební jámě „Černé Máry“, kde se před vámi otevře pohled na jezero a v pozadí České středohoří. Můžete pokračovat na druhé vyhlídkové místo na obslužné komunikaci severního svahu, anebo se vydat k bývalé ocelárně v Chabařovicích.

Projdete-li si celou trasu stezky a vrátíte se do Chabařovic, budete mít v nohách asi 3,5 km. U ocelárny je také možné se napojit na cyklostezku 3009.

Naučnou stezku zprovoznil Dobrovolný svazek obcí Jezero Milada a Palivový kombinát Ústí, s. p.

Naučná stezka jezero Milada

Dobrovolný svazek obcí Jezero Milada

DSO Jezero Milada byl založen 10. ledna 2006.

Účelem založení bylo spolupracovat na společném rozvíjení rekultivované oblasti jezera pro rekreační a sociálně přínosné aktivity, společná propagace jezera a členských obcí, a činnosti směřující k ochraně přírody.

Vzhledem k jedinečnosti vodní plochy jezera Milada a okolí se obce dohodly na vedoucím postavení města Ústí nad Labem, které zároveň disponuje největším rozpočtem a je pro něj tato oblast významná z hlediska počtu obyvatel a jejich rekreačního využití, v neposlední řadě je třeba vnímat jezero jako příležitost ekonomického rozvoje Ústecka.

Zakládající členové: Ústí nad Labem, Chabařovice, Trmice, Řehlovice, Modlany

Aktuální členové: Ústí nad Labem, Chabařovice, Trmice, Řehlovice (od ledna 2012)

Palivový kombinát Ústí, s. p.

Hlavním předmětem činnosti Palivového kombinátu Ústí s. p. (PKÚ) byla donedávna těžba a odbyt hnědého uhlí a doprovodných surovin. V roce 1991 usnesením vlády ČR bylo rozhodnuto o zastavení činnosti státního podniku Palivový kombinát Ústí a současně o následné a postupné revitalizaci celého území dotčeného činností Lomu Chabařovice. Podnik byl zařazen do programu útlumu uhelného, rudného a uranového hornictví. V dubnu r. 1997 skončila veškerá těžba, zpracování a odbyt uhlí v lokalitě jezera Milada.

V současné době Palivový kombinát Ústí, s. p. realizuje komplexní revitalizaci krajiny dotčené těžební činností. Obzvláště významné jsou rozsáhlé hydričké rekultivace - vytváření jezer ze zbytkových jam lomu Chabařovice (jezero Milada) a lomu Most - Ležáky.

Flora území

V roce 2009 byla v rámci základního botanického průzkumu na vymezeném území lokality v okolí jezera Milada zjištěna přítomnost celkem 216 druhů vyšších rostlin. Podle Červeného a černého seznamu rostlin ČR se v území jezera Milada vyskytuje bublinatka jižní a kyprěj vrblina. Zajímavým biotopem jsou po mykologické stránce rekultivované výsypky. Kromě kozáka březového, klouzka sličného či čírůvky je možno zde nalézt i lopatičku kyjovitou, která byla v Ústeckém kraji nalezena vůbec poprvé.

Fauna území

V průběhu desetiletého období napouštění jezera Milada došlo k směřovanému vytvoření rybího společenstva dominovaného pěti druhy ryb - okounem říčním, štikou obecnou, sumcem velkým, perlinem ostrobříčným a plotičkou obecnou, doplněného o dalších osm druhů ryb. Management rybářského hospodaření je zaměřen na udržení vysoké kvality vody v jezeře Milada.

V okolí jezera byl prokázán výskyt chráněných druhů: čolka velkého, čolka obecného, ropuchy obecné, skokana skřehotavého, skokana hnědého, užovky obojkové a slepýše křehkého.

Od počátku sledování bylo v okolí jezera Milada zaznamenáno 190 ptačích druhů, k těmž celoročně pozorovaným druhům patří volavka popelavá, k dominantním druhům potápka roháč. Mezi nejpočetněji zastoupené druhy patří: polák velký, polák chocholatý, lyska černá a kachna divoká.

Dosud bylo na území jezera Milada prokázáno 38 druhů savců, mj.: hmyzožravci (ježek západní, krtek obecný, rejsek vodní), letouni (netopýř dlouhouchý, hvízdavý), zajáci (králík divoký, zajíc polní), hlodavci (hraboš mokřadní, polní, hrabošík podzemní, hryzec vodní), šelmy (kuna skalní, hranostaj, vydra říční, liška obecná, pesk mývalovitý, jezevec lesní) a sudokopytníci (jelen lesní, muflon, daněk evropský, prase divoké, srnec obecný).

Vliv těžby na krajinu

Od první poloviny devatenáctého století se vlivem vzrůstajícího významu uhlí rozšiřovalo i jeho dolování v Severočeské hnědouhelné pánvi. Tato činnost umožnila rozvoj průmyslu, ale zanechala také jizvy na tváři původní krajiny, která po staletí vydávala své nerostné bohatství. Uhelná sloj zde byla intenzivně dolována po více než 150 let provozovanou hlubinnou a následně povrchovou těžbou.

Chabařovické uhlí bylo pro své chemické a fyzikální vlastnosti vyhledávaným palivem zejména v době zhoršených rozptylových podmínek v ovzduší pro svůj nízký obsah síry v hodnotě až 0,35% v sušině, který byl nejnižší v celé České republice. Důvodem otvírky lomu bylo především zabezpečení kvalitního energetického uhlí pro tlakovou plynárnu Úžín a teplárnu Trmice.

Zájmem té doby byla povrchová těžba hnědého uhlí s vytěžením uhelné slaje v celé své mocnosti. Negativním důsledkem tohoto řešení se stalo nejenom zvýšení prašnosti, hluchosti a emisí, ale i likvidace obcí Vyklice, Hrbovice, Tuchomyšl, Otovice, Lochočice, Žichlice a části města Chabařovice, včetně devastace okolní krajiny.

Těžba hnědého uhlí zde byla ukončena v roce 1997. Již od roku 1991 byly v této lokalitě postupně zahájeny rekultivační činnosti k zajištění komplexní revitalizace území dotčené těžební činností Palivového kombinátu Ústí, s. p.

